

«Иқтисодий таълимотлар тарихи» фанининг
2018/2019 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи			
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон давлат университети		Гулистон шаҳри, 1У микрорайон
Кафедра:	Иқтисодиёт		“Ижтимоий-иқтисодий” факультети
Таълим соҳаси ва йўналиши:	340100– бизнес ва бошқарув	5230100-иқтисодиёт	
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Катта ўқитувчи Нурмухамидова Мухтабар Хасановна	e-mail:	mutabar@mail.ru
Дарс вақти ва жойи:	Бош бино 506- аудитория	Курснинг давомийлиги:	28.01.2019-03.06.2019
Индивидуал график асосида ишлаш вақти:	Чоршанба ва пайшанба кунлари 15.00 дан 17.00 гача		
Фанга ажратилган Соатлар	Аудитория соатлари		Мустақил таълим:
	Маъруза:	32	Амалиёт
		32	50
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги :	Миллий иқтисодиёт тарихи, иқтисодиёт назарияси, фалсафа, макроиқтисодиёт, пул, кредит банклар, агросаноат иқтисодиёти фанлари		
Фаннинг мазмуни			
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	<p>Фанни ўқитишдан мақсад – талабалар тафаккурида айрим шахслар, ижтимоий гуруҳлар ёки умумжамиат манфаатларини ифодаловчи иқтисодий фикр, қараш, гоя, назария ва таълимотларнинг шаклланиши, ривожланиши, “емирилиши” ва алмашинувининг тарихий жараёнини изчил ёритиш асосида миллий истиклол мафкурасининг моҳияти ва мазмунига мос, туб ислохотлар миллий моделининг етук амалиётчисига хос иқтисодий дунёқарашни шакллантиришдан иборат.</p> <p>Фаннинг вазифаси - Бу фаннинг бошқа файл ар билан боғлиқлиги турт гуруҳда ташкил этилган гаи. Биринчи гуруҳ - аниқ иқтисодий фанлар, жумладан, тармоклар, корхоналархамда мамлакатлар иқтисодиёти фанлари, иккинчи гуруҳ - махсус иқтисодий тузилмавий фанлар (молия, кредит, маркетинг), учинчи гуруҳ - ахборот-таҳдилий фанлар (иқтисодий-математик усуллар, статистика ва бошқалар), туртинчи гуруҳ - умумиқтисодий назария ва иқтисодиёт тарихи фанлари билан уз ифодасини топади.</p>		
Талабалар учун талаблар	<ul style="list-style-type: none"> - ўқитувчига ва гуруҳдошларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш; - университет ички тартиб - интизом қоидаларига риоя қилиш; - уяли телефонни дарс давомида ўчириш; - берилган уй вазифаси ва мустақил иш топшириқларини ўз вақтида ва сифатли бажариш; - кўчирмачилик (плагиат) қатъиян ман этилади; 		

	<ul style="list-style-type: none"> - дарсларга қатнашиш мажбурий ҳисобланади, дарс қолдирилган ҳолатда қолдирилган дарслар қайта ўзлаштирилиши шарт; - дарсларга олдиндан тайёрланиб келиш ва фаол иштирок этиш; - талаба ўқитувчидан сўнг, дарс хонасига - машғулотга киритилмайди; - талаба рейтинг баллидан норози бўлса эълон қилинган вақтдан бошлаб 1 кун мобайнида апелляция комиссиясига мурожат қилиши мумкин
Электрон почта орқали муносабатлар тартиби	Профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги алоқа электрон почта орқали ҳам амалга оширилиши мумкин, телефон орқали баҳо масаласи муҳокама қилинмайди, баҳолаш фақатгина университет ҳудудида, ажратилган хоналарда ва дарс давомида амалга оширилади. Электрон почтани очиш вақти соат 15.00 дан 20.00 гача

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти

№	Фаннинг бўлими ва мавзуси, маъруза мазмуни	Соатлар			
		жами	Маъруза	Амалий машғулот	ТМИ
1	“Иқтисодий таълимотлар тарихи” фанига кириш. Фаннинг предмети ва ўрганиш усуллари	6	2	2	4
2.	Қадимги шарқ. Антик дунё, феодал жамияти ва илк капитализмнинг иқтисодий таълимотлари.	14	4	4	6
3.	Меркантилизм иқтисодий таълимоти	12	2	2	4
4.	Классик мактабнинг вужудга келиши давридаги иқтисодий таълимотлар.	8	2	2	4
5.	Классик иқтисодий мактабнинг тўла шаклланиши. А.Смит ва Д.Рикардонинг иқтисодий таълимотлари.	12	4	4	4
6.	Классик иқтисодий мактабга муҳолиф ғояларнинг вужудга келиши. Иқтисодий таълимотларда утопик социалистик йўналиш	12	4	4	4
	ОН		18	18	26
7	Иқтисодий таълимотларда утопик социалистик йўналиш	8	2	2	4
8	Маржинализм таълимоти ва неоклассик иқтисодий мактаблар	12	2	2	4
9	Ҳозирги замон иқтисодий таълимотларининг асосий йўналишлари (институционализм)	12	2	2	4
10	Жон Мейнард Кейнс таълимоти ва кейнсчилик.	12	4	4	4
11	Жаҳон хўжалиги тўғрисидаги иқтисодий таълимотлар.	10	2	2	4
12	Ўзбекистонда миллий бозор иқтисодиётининг шаклланиши ва ривожланиши.	8	2	2	4
	ОН		14	14	24
	ЯН				
	Жами	124	32	32	50

АСОСИЙ КИСМ

Фан буйича маъруза ва семинар машгулотлари мавзулари ва уларнинг мазмуни

“Иктисодий таълимотлар тарихи” фанига кириш. Фаннинг предмети ва урганиш усуллари

Иктисодий фикр, гоя, караш, таълимотларнинг пайдо булиши ва ривожланишининг тарихий жараёни. Илмий даврлаш принциплари (гамойиллари), бошка ижтимоий-гуманитар фанлар (фалсафа, иктисодий назария, хапк хужалиги тарихи, эконоимике) билан чамбарчас богликлиги. Иктисодий фан тарихида мактаблар ва йуналишлар тушунчаси. Янгича ижобий фикрлаш, умумий иктисодий маданиятни тарбиялаш, фан муаммолари, догматик ва замонакашлик асосида ёндашишнинг олдини олиш, иктисодий гояларни чуқур узлаштириш ва талабаларни тарбиялашда мана шу фаннинг ахамияти.

[A1, 5-21; A2,13-21.]

Кадимги Шарк, Антик дунё, феодал жамияти ва илк капитализмнинг иктисодий таълимотлари

Кадимги Шарк давлатлари иктисодий тараккиётининг муаммолари, хусусиятлари. Кадимги Бобил давлатининг гоялари. Кадимги Миср. Мисрнинг иктисодий гоялари. Ха ммурапи конунлари. Кадимги Хиндистоннинг иктисодий гоялари. Ману конунлари. “Артхашастра” трактати. Кадимги Хитой иктисодий фикрлари. Конфуцийчилар ва легистларнинг таълимоти. Гуань-цзи трактатлари. Илк социал (ижтимоий) утопиялар. Зардуштизм (Овеста)даги иктисодий гоялар. Кадимги Греция илк кулдорлик жамиятининг иктисодий карашлари. Грек полиси (шахри) иктисодий гояларнинг ривожу (мелоддан аввалги V аср). Ксенофонт. Афлотун (Платон)нинг иктисодий лойихалари. Аристотелнинг иктисодий карашлари. Иктисодий жараёнларни назарий жихатдан тушунтириш йулидаги илк уринишлар. Кадимги Римнинг иктисодий концепциялари. Катон, Варрон, Колумелланинг агрономик асарларида Рим латифундиялари муаммолари. Ака-ука Гракхлар аграр ислохотининг иктисодий асослари. Колонат илгорлигининг тан олиниши. [A1, 5-21; A2,13-21.]

Меркантилизм иктисодий таълимоти

Меркантилизм тушунчаси, унинг мазмуни. Меркантилизм гояси вужудга келишининг иктисодий ва ижтимоий шарт-шароитлари. Бойликнинг асоси - муомала сохаси. Илк меркантилизм монетар тизими. Томас Манн (Англия), Колбертизм, Монкретьен (Франция). Меркантилизм ва протекционизм сиёсатининг айрим мамлакатлардаги куриниши: Италия меркантилизи, Англия-протекционизми, Франция-кольбертизи, Германия-камералистикаси. Меркантилизмнинг тарихий тақдири.

[A1, 23-38; A2,27-51.]

Классик мактабнинг вужудга келиши давридаги иктисодий

Классик (мумтоз) иктисодий мактаб вужудга келишининг тарихий шарт-шароитлари ва умумий характеристикаси. Англиядаги шарт-шароит. Бойликнинг асоси -

ишлаб чикариш сохдси, мехцат ва ер, табиат. Вильям Петти асарлари, унинг меркантилизмга муносабати. Петти услуги (метода), хусусиятлари кийматнинг талкини. Истеъмол ва алмашув кийматиға муносабат, муомаладаги пул микдорини аниқдаш. Иш хаки, ер рентаси, ер бахоси ва фоиз (процентнинг) тахдили. Пьер Буагильбернинг киймат талкини, истеъмол ва айирбошлаш киймати, пулга муносабат. Физиократизм иктисодий таълимотининг вужудга келиши (Франция). Унинг умумий характеристикаси. Франсуа Кенэ асарида меркантилизмни танқид. Физиократларнинг иктисодий дастури. “Табиий тартиб” концепцияси. “Соф махсулот” назарияси. “Унумли ва унумсиз мехнат” талкини. Капитал, синфлар, оддай такрор ишлаб чикариш хақидаги гоёлар. Кенэнинг бош асари “Иктисодий жадвал”да ижтимоий такрор ишлаб чикариш жараёнининг тахдил этилиши ва унинг ахамияти. А. Тюрго асарларида физиократик тизимни ривожлантирилиши. Унинг киймат, капитал, иш хаки ва синфлар тугрисидаги гоёларининг ахамияти. Физиократизм иктисодий таълимотининг ахамияти ва тарихий тақдири.

[A1, 40-47; A2, 55-66-82.]

Классик иктисодий мактабнинг тўла шаклланиши. А.Смит ва Д.Рикардоларнинг иктисодий таълимотлари

А.Смит асарларида классик мактаб гоёларининг янада ривожлантирилиши. А.Смит мануфактура даврининг иктисодчиси сифатида. А.Смит “Халқлар бойлигининг табиати ва сабаблари тугрисидаги тадқиқот” номли асари, феодализмга муносабат. Меркантилизм танқиди ва фритредерлик (эркин савдо)нинг асослаб берилиши. А.Смит ва физиократлар. А.Смит услуги (метода). Унинг мехнат таксимоти, айирбошлаш ва пул хақидаги таълимотлари. А.Смитнинг кийматнинг мехнат назариясини ривожлантиришга қушган хиссаси. Кийматни талқин қилишдаги зиддиятлар. Даромадлар назарияси, иш хаки, фойда, ер рентасининг турли хил таққинлари. Фойданинг ишчилар мехнатидан чегараланганлиги хақидаги таълимот. Ижтимоий капитал ни такрор ишлаб чикариш жараёнини тахдил қилишдаги зиддиятлар (Смит догмаси). У нумли ва унумсиз мехнат талдани. Илгор иктисодий дастурнинг асослаб берилиши. А.Смит ва хозирги замой. Бозор иктисодиёти тугрисидаги таълимотлар. Д.Рикардо-саноатнинг фабрика даври мафкурачиси. Унинг “Сиёсий иктисод ва солиқ солишнинг бошланиши” асаридаги асосий иктисодий гоёлар Рикардонинг Смит гоёларига мутаносиблиги ва фарқлари. Кийматнинг янги таққини, синфлар даромади уртасидаги карама-қаршилик, эркин савдо-фритредерлик, жаҳон мехнат таксимотининг ил гари сурилиши, ихтисослашув, нисбий афзаллик назарияси. А.Смит ва Д.Рикардо гоёларининг бошқа олимлар томонидан ривожлантирилиши.

[A1, 56-67; A2, 91-107.]

Классик иктисодий мактабга муҳолиф гоёларнинг вужудга келиши

Муҳолиф иктисодий гоёлар пайдо булишининг тарихий шарт- шароитлари ва характеристикаси. Т. Мальтус. Унинг “нуфус назарияси”, киймат назарияси ва фойда масалаларининг классик мактабга хос зиддиятларидан фойдаланиш. Т.Мальтуснинг реализация назарияси. Ж.Милль (отаси) Д. Мак-Куллох ва бошқаларнинг асарларидаги

иктисодий гоялар. Ж.С.Милль (угли)нинг тадқиқот предмети ва ижтимоий ислохот дастури. Ф.Бастиа (Франция), Г.Кэри (АКШ)нинг концепциялари. Хизмат курсатиш назарияси. Н.Сениорнинг “тийилиш” ва “сунгги соат” назариялари. Ж.Б.Сэй. Унинг методологияси, кийматнинг таҳдили, ишлаб чиқаришнинг уч омили (капитал, ер, меҳнат) ва капиталнинг киймати унумдорлиги ҳақидаги уйлар. “Сэй қонуни”, умумий ортиқча ишлаб чиқариш эҳтимолининг рад этилиши. Ф.Лист ва унинг “Сиёсий иктисод” системаси. Германиядаги тарихий мактабнинг асосчилари В.Рошер, К.Книс, Б.Гильдебранд. Сисмонда, Прудон ва Родбертус. Майда ишлаб чиқариш назариялари моҳияти. XVIII аср охири XIX аср бошларидаги ижтимоий-иктисодий аҳвол, майда ишлаб чиқариш имкониятлари, ёлпанма меҳнат кенгайиши назарияларнинг ривожланиши. Сисмонди, Прудон ва Родбертус қдрашларидаги умумийлик, хусусийлик. Сисмондининг иктисодий қарашлари. Сисмонди (1773-1842) майда ишлаб чиқаришга муносабат; меҳнат, киймат ва пул; ижтимоий фаннинг икки қисми: олий сиёсат ва сиёсий иктисод. Сисмонди услубияти. капитализмга муносабат, миллий даромад ва капитал муаммоси, учинчи шахслар назарияси. Прудон ва Родбертуснинг иктисодий гоялари. Прудон (1809-1865) капитализмни ислох қилиш концепцияси, кийматнинг абадий гояси, белгиланган киймат. Родбертус (1805-1875) - қУшимча киймат ва таксимот назариялари. Иктисодиётда математик услублар А.О.Курно. “Талаб қонуни”, талабнинг эластиклиги. И.Г.Фон Тюнен. Иктисодий модель. Оптималлаштириш. Экономегрикага асос солиниши. Дастлабки маржиналистик гоялар (чегаравий микдорлар).

[A1, 69-82; A2, 111-112.]

Иктисодий таълимотларда утопик социалистик йуналиш

XIX аср бошларида ҳаёлий социализм вужудга келишининг шарт- шароитлари ва унинг умумий характеристикаси. А.Сен-Симон. Унинг тарихий концепцияси. Буржуа жамиятининг танқиди. Янги индустриал тизим лойихаси. Сен-Симонизм эволюцияси. Ш.Фурьенинг тарихий ривожланиш концепцияси. Фурье капитализм танқидчиси сифатида. Булажак уюшма (ассоциация) ҳақидаги таълимот. Р.Оуэн. Унинг амалий фаолияти, капитализм танқиди. Жамиятни социалистик узгартириш режалари. “Меҳнат пуллари” ва “адолатли айирбошлаш” лойихаси. Марксизм вужудга келишининг тарихий шарт- шароитлари, мул қ шаклларининг тадқиқоти. Бу таълимотнинг тар их синовидан утмаганлик сабаблари, бозор муносабатларининг зарурати.

[A1, 69-82; A2, 111-112.]

Маржинализм таълимоти ва неоклассик иктисодий мактаблар

Маржинализм. Иктисодий таълимотларда неоклассик йуналишнинг шаклланиши. Маржинализмнинг умумий таърифи. Ривожланиш босқичлари. Австрия мактаби. К.Менгер, Е.Бём-Баверк, Ф.Визер сиёсий иктисод предмети ва методларининг субъектив-психологик нуқтаи-назардан талқин қилиниши. “Субъектив” ва “объектив” бойликлар назарияси, процент (фоиз) ва фойда манбаининг психологик нуқтаи назардан тушунтириб берилиши. Энг юқори наф назариясининг инглизча варианты. У.Жевонс, Л.Вальрас. Кембриж мактаби ёки янги классик (неоклассик) йуналиш. А.Маршапнинг нархлар ва даромадлар назарияси, неоклассик микроиктисодиётнинг асоси, қиска ва узок даврлар, нархлар ва уларни шакллантириш омиплари тугрисидаги таълимот. “Эластиклик

коэффициенты услуги”. Ж.Б.Кларкнинг иктисодий таълимоти. Унинг “Бойлик фалсафаси” ва “Бойлик таксимоти” асарларидаги иктисодий гоялар. “Ишлаб чиқариш омиларининг энг юқори унумдорлиги тугрисидаги қонуни”. Иктисодий жараёнларда вақт аҳамиятини ҳисобга олиш. Ж.Б.Кларкнинг иктисодий қарашлари. “Статика” ва “динамика”нинг услубий (методологик) концепцияси. Ишлаб чиқариш омиллари энг юқори унумдорлиги

назарияси. Лозанна мактаби. Энг юқори наф ва энг юқори унумдорлик назариясининг математик жиҳатдан таҳдили. Л.Вальраснинг умумий иктисодий мувозанат модели. Эконометрика. В.Паретонинг умумий иктисодий мувозанат концепцияси.

[A1, 82-99; A2, 126-143]

Жон Мейнард Кейнс таълимоти ва кейнсчилик

Буюк депрессия, иктисодий инқирозлар. Ж.М.Кейнс. “Бандлик, фойз ва пулнинг умумий назарияси” (1936) асаридаги иктисодий гоялар. Бандлик, истеъмол ва жамғаришнинг иқтисодиёт учун аҳамияти. Бозор иқтисодиётининг қамчиликлари: ишсизлик ва инфляция. Иқтисодиётни бопқаришда давлат аралашувининг зарурлиги. Пул, инвестиция, ликвидлик, капиталнинг энг юқори самарадорлиги, фойз ставкаси, мультипликатор эффекти. Кейнсчилик ва неокейнсчилик. Э.Хансен, С.Харрис, Ж.М.Кларк асарларидаги иқтисодий гоялар. Франциядаги кейнсчилик. Стагнастика назарияси, дирижизм. Акселератор тушунчаси. Императив ва индикатив режалаштириш. Иқтисодий узиш назариялари. Посткейнсчилик. Кейнс гояларининг ҳозирги даврдаги аҳамияти. Иқтисодий узиш назариялари ва кейнсчилик. Неолиберализм ва кейнсчилик.

[A1,165-177; A2, 182-194.]

Жаҳон ҳужалиги тугрисидаги иқтисодий таълимотлар

Жаҳон ҳужалигидаги интеграция ва ихтисослашув. Жаҳон ҳужалиги тугрисидаги иқтисодий назариянинг асосий хусусиятлари. А.Смитнинг “мутлак афзаллик назарияси”. Ташқи савдода ҳаражатларнинг роли. Д.Рикардонинг “нисбий афзаллик назарияси”. Меҳнат таксимоти ва меҳнат унумдорлигининг урни. Солиштарма ҳаражат устуворлиги. Ишлаб чиқариш омиллари назарияси. Э.Хекшер-Б. Олин назариялари. “Товар ҳаётининг цикли” назариялари. Ж.Хикснинг илмий-техник прогресс билан боғлиқ иқтисодий қарашлари. Жаҳоншумул иқтисодий муаммолар. Ривожланаётган мамлакатлар иқтисодиёти тугрисидаги гоялар. Инсоний ривожланиш концепцияси. Хагшаро иқтисодий ташкилотлар.

[A1.131-150; A2, 207-215.]

Ўзбекистонда миллий бозор иқтисодиётининг шаклланиши ва ривожланиши

Маъмурий-бўйрукбозлик иқтисодиётининг моҳияти, охибатлари. Бозор иқтисодиёти муносабатларига утишнинг объектив зарурияти. Мустақил Ўзбекистон Республикасида бозор муносабатларига утишнинг хусусиятлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг И. А. Каримов асарларида бозор муносабатларига утиш

тамоийлларининг ишлаб чиқилиши. Бозор иқтисодиётига утиш га тадрижий (эволюцион) йул тутилиши сабаблари. Бозор иқтисодиётини шакллантиришнинг босқичлари ва хусусиятлари. Иқтисодий ислохотларнинг миллий модели ва янги аср стратегияси. Эришилган муваффақиятлар, муаммо ва ечимлар. Ўзбекистон иқтисодиётини янада эркинлаштириш (либераллаштириш) вазифалари.

[A1.152-174; A2, 238-244.]

Амалий машгулотларнинг тахминий тавсия этиладиган мавзулари:

1. «Қадимги дунё ва илк урта аср мутафаккирларининг иқтисодий гоёлари».
2. Меркантилизм таълимоти моҳияти ва босқичлари.
3. Илк классик ва классик мактаб вакилларининг таълимотлари.
4. Классик иқтисодий таълимотлар га муқобил гоёлар ва уларнинг моҳияти.
5. Маржинализм иқтисодий таълимоти хусусиятлари.
6. Ҳозирги замой иқтисодий таълимотларининг асосий йуналишлари.
7. Кейнс таълимоти ва кейнсчилик.
8. Жаҳон хужалигига о ид иқтисодий таълимотлар.
9. Ўзбекистонда бозор муносабатларига утиш даври иқтисодий концепциялари.

Лаборатория ишларини ташкил этиш буйича курсатмалар

Ўқув режасида лаборатория ишлари кузда туталмаган.

Курс ишини ташкил этиш буйича услубий курсатмалар

Мустақил ишни ташкил этишнинг шакл ва мазмуни

Аудиторияларда маъруза ва амалий (семинар) машгулотларидан ташкари талабалар мустақил таълим олишлари зарур. Чунки уқув режаси буйича ажратилган уқув соатлар фандаги мавзуларни тула-туқис узлаштиришга имконият бермайди. Шуларни хисобга олиб, айрим мавзулар талабалар томонидан мустақил урганишга тавсия этилади. Ана шу тавсия асосида дастур, уқув кулланма, дарслик ва қушимча адабиётлар билан тахлилий иш олиб борилади. Бу иш айрим доклад, илмий мақола, илмий тугарак материали шаклида амалга оширилиши мумкин. Бу

ишнинг моҳияти талабалар билан келишилган холда ва уларнинг хоҳшига қараб амалга оширилади. Бу иш оқибатида мақола тайёрланиши, тавсия ишлаб чиқарилиши, қурғазмалари қурол яратилиши мумкин ва бошқалар.

Талабаларга мустақил тартибда таълим олишлари учуй қуйидаги мавзулар тавсия этилади.

1. Қадимги Хитойдаги иқтисодий гоёлар.

2. Кадимги Хиндистондаги ижтимоий-иқтисодий гоёлар.
3. Кадимги Римдаги иқтисодий гоёлар. Христианликнинг вужудга келиши.
4. Кадимги Грециядаги иқтисодий гоёлар.
5. Куръон ва Хадисларда берилган ижтимоий-иқтисодий гоёлар.
6. ЕХ-ХУ1 асрларда Урта Осиёдаги иқтисодий гоёлар, карашлар.
7. Юсуф Хос Хожибнинг илмий мерослари.
8. Абу Райхон Берунийнинг илмий мерослари.
9. Темур ва темурийлар даври иқтисодий гоёлари.
10. Навоийнинг илмий мерослари.
11. Бобурнинг илмий карашлари.
12. Араб мамлакатларидаги феодализмнинг иқтисодий гоёлари: Ибн Холдун карашлари.
13. Европада меркантилизм ва классик иқтисодий мактабнинг вужудга келиши.
14. Физиократлар мактаби. Ф.Кенэнинг иқтисодий жадвали.
- 15 В.Петти Англия классик иқтисодий таъшмотнинг дастлабки вакили.
- 16 . А.Смит ва Д.Рикардонинг классик иқтисодий мактаби.
17. Француз классик мактаби. Ф.Буагельбер ва Ф.Кенэларнинг иқтисодий назариялари.
18. С.Сисмондининг иқтисодий карашлари.
19. П.М.Прудоннинг иқтисодий таълимоти.
20. Р. Мальтус ни иг ахоли нуфуси назарияси ва замонавий мальтус таълимоти.
21. Америкада иқтисодий гоёларнинг вужудга келиши (ХУШ-Х1Х аср).
22. Германияда иқтисодий концепцияларнинг шаклланиши. Ф .Листнинг тарихий мактаби ва унинг иқтисодий карашлари.
- 23.Маркс иқтисодий гоёлари вужудга келишининг ижтимоий-иқтисодий шарт-ароитлари, унинг мохияти, тарихий тақдири.
24. Германияда «Янги тарихий мактаб» ва унинг иқтисодий мазмуни.
25. Австрия мактаби, унинг назариялари ва услубларининг шарт- шароитлари.
26. Кембриж мактаби. А.Маршаллнинг таълаб ва таклиф назариялари.
27. Х1Х аср охири -ХХ аср бошларидаги неоклассик эволюцион йуналиш.
28. Маъмурий-буйрукбозлик иқтисодиётининг асосий тамойиллари.

29. Социализм куриш тугрисидаги иктисодий назарияларнинг тарихий тақдири.
30. Америкача институционализм. Т.Веблен ва Ж.Коммонсларнинг таълимотлари.
31. Х°зирги замой иктисодий таълимотларнинг асосий йуналишлари.
32. Неоклассик мактаб ва неолиберализмнинг эволюцияси.
33. Ж.М.Кейнс таълимоти.
34. 50-60-йиллардаги ижтимоий-институционал йуналиш. Ж.Гельбрейт ва унинг 70-йй. бошидаги эволюцияси (Г.Хейлбронер, А.Туроу).
35. Халқаро меҳнат тақсимотининг неоклассик назариялари.
36. Швеция иктисодий моделини шакллантириш гоёлари.
37. АКД1 ва Канаданинг хозирги замой иктисодий карашлари.
38. Ўзбекистон Республикасида эркин бозор иктисодиётини вужудга келтириш тугрисидаги иктисодий концепциялар.

Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Талаба мустақил ишни тайёрлашда фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалари бўйича фан боблари ва мавзуларни ўрганиш;
- тарқатма материаллари бўйича маърузалар қисмини ўзлаштириш;
- махсус адабиётлар бўйича фанлар бўлимлари бўйича ёки мавзулари устида ишлаш;
- талабаларнинг ўқув-илмий-тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фанлар бўлимлари ва мавзуларини чуқур ўрганиш;
- фаол ва муаммоли ўқитиш услубларидан фойдаланидиган ўқув машғулотлари.

Мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми

(Маъруза, амалий (семинар) машғулотлари)

Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажарил иш муддатлари	Ҳажми (соат да)
---	--	------------------------------	------------------------

Қадимги Римдаги иқтисодий қарашлар	Ушбу мустақил ишни бажаришда услубият, диалектик усул илмий абстракция усули ва таҳлил, синтез, мантиқийлик ва тарихийликнинг бирлиги усули тўғрисида фикрларни баён этиши зарур. Қадимги Рим мутафаккирлари ўқида ўз фикрларини баён этишлари зарур.	1-хафта	4
Ғарбий Европадаги иқтисодий ғоялар	Танланган мавзу юзасидан таклиф этилган Интернет сайтларидан зарур маълумотларни йиғишлари, уларни таҳлил қилишлари, тўпланган материаллар асосида «Повер Пойнт» дастурида тақдирот тайёрлашлари керак. Бунда талабаларнинг ўзларининг мустақил, ижодий фикрлари баён этилиши лозим.	2-хафта	6
У. Петтининг даромадлар назарияси	У.Петтининг даромадлар назарияси, даромадлар, ер баҳосини аниқлаш масалалари бўйича мустақил иш тайёрлашлари зарур.	3-хафта	6
Ф. Кенэннинг такрор ишлаб чиқариш назарияси	Талабалар такрор ишлаб чиқариш, иқтисодий жадвал ва ундаги масалалар бўйича мустақил иш тайёрлашлари зарур.	4-хафта	4
А. Смитнинг қиймат назарияси ва баҳонинг шаклланиши.	Талабалар сарфли қиймат назарияси, унинг моҳияти, шунингдек, А. Смитнинг икки концепцияси ҳақида маълумотлар тайёрлашлари зарур.	5-хафта	4
Мальтус ва ҳозирги замон.	Талабалар Мальтус назариясидаги даромад, қиймат, реализация масалари бўйича, “Нуфуз назарияси” ҳақида маълумотлар асосида тезис тайёрлашлари зарур.	6-хафта	4
К. Маркснинг ижтимоий формациялар назарияси	Талабалар ижтимоий-иқтисодий формациялар ва уч йирик ижтимоий тараққиёт босқичлари ҳақида маълумот бериши керак.	7-хафта	2
Монетаризмнинг асосий қоидалари	Талабалар бозор хўжалигининг барқарорлигининг барқарорлиги тўғрисида, пул назариялари ҳақидаги қарашлар ҳақида маълумот бериши керак.	8-хафта	4
Жами			52

**Мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми
(Ҳисоб график ишлари)**

Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажариш муддати	Ҳажми (соатда)
--	---	-----------------	----------------

<p>Қадимги Римдаги иқтисодий қарашлар Ғарбий Европадаги иқтисодий ғоялар У. Петтининг даромадлар назарияси</p>	<p>Талабалар ушбу мустақил ишни бажаришда услубият, диалектик усул илмий абстракция усули ва таҳлил, синтез, мантиқийлик ва тарихийликнинг бирлиги усули тўғрисида фикрларни баён этиши зарур. Қадимги Рим мутафаккирлари ўқида ўз фикрларини баён этишлари зарур.</p> <p>Талабалар танланган мавзу юзасидан таклиф этилган Интернет сайтларидан зарур маълумотларни йиғишлари, уларни таҳлил қилишлари, тўпланган материаллар асосида «Повер Пойнт» дастурида тақдирот тайёрлашлари керак. Бунда талабаларнинг ўзларининг мустақил, ижодий фикрлари баён этилиши лозим.</p> <p>Талабалар У. Петтининг даромадлар назарияси, даромадлар, ер баҳосини аниқлаш масалалари бўйича мустақил иш тайёрлашлари зарур.</p>	3-хафта	16
<p>Ф. Кенэнинг такрор ишлаб чиқариш назарияси А. Смитнинг қиймат назарияси ва баҳонинг шаклланиши Мальтус ва хозирги замон.</p>	<p>Талабалар такрор ишлаб чиқариш, иқтисодий жадвал ва ундаги масалалар бўйича мустақил иш тайёрлашлари зарур.</p> <p>Талабалар сарфли қиймат назарияси, унинг моҳияти, шунингдек, А. Смитнинг икки концепцияси ҳақида маълумотлар тайёрлашлари зарур.</p> <p>Талабалар Мальтус назариясидаги даромад, қиймат, реализация масалари бўйича, “Нуфуз назарияси” ҳақида маълумотлар асосида тезис тайёрлашлари зарур.</p>	3-хафта	14
<p>К. Маркснинг ижтимоий формациялар назарияси Монетаризмнинг асосий қоидалари</p>	<p>Талабалар ижтимоий-иқтисодий формациялар ва уч йирик ижтимоий тараққиёт босқичлари ҳақида маълумот бериши керак.</p> <p>Талабалар бозор хўжалигининг барқарорлигининг барқарорлиги тўғрисида, пул назариялари ҳақидаги қарашлар ҳақида маълумот бериши керак.</p>	2-хафта	20
Жами:			52

4. Рейтинг баҳолаш тизими

4.1. Рейтинг назорати жадвали

Назорат тури	Рейтинг баҳолашлар			Жами	Саралаш бали
	1	2	3		

ЖН (40 %) шу жумладан	11	13	16	40	
ОН (30 %)		15	15	30	
ЯН (30 %)			30	30	
Жами:	11	28	61	100	

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	< 55
Фанни ўзлаштириш кўрсаткичлари	98-114	81-97	63-71	<63

КУЗГИ СЕМЕСТР

№	СЕНТЯБР				ОКТЯБР				НОЯБР				ДЕКАБР				ЯНВАР					
	5-8	10-15	17-22	24-29	1-6	8-13	15-20	22-27	29-34	5-10	12-17	19-24	26-1	3-8	10-15	17-22	24-29	1-12	14-19	21-26	28-02	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	Амалиёт		2		2	2	2		3			3		3		3			3			23
	Мустақил Таълим					5				5										7		17
2	Маъруза									9										9		18
	Мустақил Таълим										6								6			12
3	ЯН – 30%																			30		30
	Жами	11				28				31										30		100
	Жами ГП бўйича	11				39				70										30		100

Эслатма: 3- семестрда ўқитиладиган “Иқтисодий таълимотлар тарихи” фанининг ўқув ҳажми 114соатни ташкил этганлиги сабабли фан коэффиценти 1,14 бўлади. Фан бўйича ўзлаштиришни аниқлашда талаба тўплаган бали 1,14 га кўпайтирилади ва бутунгача

яхлитлаб олинади.

4.2. ЖНни баҳолаш мезонлари

Иқтисодий таълимотлар тарихи фани бўйича жорий баҳолаш талабанинг амалий машғулотларидаги ўзлаштиришини аниқлаш учун қўлланилади. ЖН ҳар бир амалий машғулотларида сўров ўтказиш, савол ва жавоб, масала ишлаш ва топшириқларини бажариш ва ҳимоя қилиш каби шаклларда амалга оширилади. Талабага ЖН да бутун баллар қўйилади.

Талабанинг амалий машғулотларни ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳолаш кўрсаткичи	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил ечган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Масаланинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни ечган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3
Қониқарли, 55-70%	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Масаланинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2
Қониқарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тайёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга суст қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	1

4.3. ОНни баҳолаш

Оралик назорат “Иқтисодий таълимотлар тарихи” фанининг бир неча мавзуларини камраб олган бўлими бўйича, тегишли назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. Семестрда 2-та ОН ўтказиш режалаштирилган бўлиб жами 17 балдан иборат. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тест усулида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тест соволлари ишчи ўқув дастур асосида тайёрланади. ОН га ажратилган балдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирамаган ҳисобланади. ОН ни ўзлаштирамаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ОН бўйича олинган тестлар кафедра мудири раҳбарлигида ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади.

4.4. ЯНни баҳолаш

Яқуний назорат “Иқтисодий таълимотлар тарихи” фанининг барча мавзуларини қамраб олган бўлиб, назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари тест усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, тест соволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга киритилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ЯН бўйича олинadиган ёзма иш вариантлари кафедра мудири раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН тест ва ёзма иш шаклида ўтказилади ва талабанинг жавоблари 30 баллик тизимда баҳоланади. Бунда 30 та тестга ажратилган ҳар бир тест саволи 1 баллдан, ёзма шакилдаги ҳар бир савол 10 баллдан, 30 баллик тизимда баҳоланиб талабанинг ЯН да тўплаган баллари аниқланади.

Ахборот — услубий таъминот

Фанни ўқитишда ўқитишнинг интерфаол усулларида, ахборот- коммуникацияларининг презентацион, мультимедиа, электрон-дидактик технологияларидан фойдаланилади.

Тавсия этиладиган адабиётлар

Асосий адабиётлар

1. Раззоков А., Тошматов Ш., Ўрмонов Н. Иқтисодий таълимотлар тарихи. Дарслик (*лотин ёзувида*). - Т. “Иқтисод-молия”, 2007. -320 бет.
2. Раззоков А., Тошматов Ш., Урмонов Н. Иқтисодий таълимотлар тарихи. Маърузалар матни (*лотин ёзувида*). - Т.: ТДИУ, 2007. - 256 бет.
3. Раззоков А . Урта Осиё мутафаккирларининг иқтисодий гоёлари. Уқув қулланма. - Т.: ТДИУ, 2009. - 270 бет.
4. Шодмонов Ш.Ш., Ғофуров У. Иқтисодиёт назарияси. Дарслик,- Т. “Иқтисод-молия”, 2010. - 720 бет.

5.1. АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутубхонада мавжуд нусхаси
1	1. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар	15

	бир раҳбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак” Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлиси. Халқ сузи, 2017 йил 17 январь.	
2.	Ўзбекистон республикаси биринчи Президенти И.А.Каримонинг 2012 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлар ва 2013 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси. “Халқ сўзи” 19 январ 2013 йил	3
3	Ўзбекистон Республикаси биринчи Президентининг Қарори “Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йигирма йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”. “Халқ сўзи” 2011 йил 7 апрель, № 68 (5235).	5
4.	Мамлакатда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси. Биринчи Президент И.А.Каримовнинг 2010 йил 12 ноябрдаги Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик Палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. //Халқ сўзи, 2010 йил 13 ноябр.	5
5.	И.А.Каримов “Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида”.-Т.: Ўзбекистон. 1995. 67 б.	10
6.	Исломов А. Эгамов Э “ Иқтисодий таълимотлар тарихи” ўқув қўлланмаси. – Т.: “Ўзбекистон” 2003. 200 б. 6. Раззоқов А, Ташматов Ш	34
7.	Раззоқов А, Ташматов Ш, Ўрмонов Н “Иқтисодий таълимотлар тарихи” ўқув қўлланмаси. – Т.: “Ўзбекистон” 2007. 319 б.	34

5.2. ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутуб-хонада мавжуд нусхаси
1	Ўзбекистон Республикаси. Олий мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2010 йил 12 ноябрдаги қўшма мажлисидаги “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси” мавзусидаги биринчи Президент Ислом Каримовнинг маърузаси.-Т.:Ўзбекистон-56 бет.	5
2	Барча режа ва дастурларимиз Ватанимиз тараққиётини юксалтириш, халқимиз фаровонлигини оширишга хизмат қилади. “Биринчи Президент Ислом Каримовнинг 2010 йилда мамлакатимизни ижтимоий- иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларга бағишланган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси.- Т.:Ўзбекистон-48 бет.	8
3	Жаҳон молиявий – иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари / биринчи Президент Ислом Каримов.-Т: Ўзбекистон, 2009.- 56 бет.	10
4	Ўзбекистон Республикаси биринчи Президентининг Қарори. “Баркамол авлод йили” Давлат дастури тўғрисида.2010 йил 27 январь.	5
5	Муфтайдинов Қ. Йўлдошев Қ. “Шарқ иқтисодий таълимотлари тарихи” ўқув қўлланма.- Т.: 2002. 126 б.	5
6	Титова Н.Е. История экономических учений.- М.: “Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС” 1997 8.Я	3
7	Ядгаров Я.С. История экономических учений.- М.: ИНФРА – М. 1999. 240 с.	5
8	1. Шодмонов Ш “Иқтисодиёт назарияси”. Маъруза матнлар тўплами. Т.: 2007	30
9	2. Қодиров А “Иқтисодиёт назарияси” .-Тошкент техника университети, 1997й. 125 б.	5
10	Нурмухамидова М.Х “ Иқтисодий таълимотлар тарихи” . Ўқув қўлланма Гулистон. 2007. 124 б.	6

Кутубхона мудараси
имзоси ва муҳри

Қушимча адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. - Т.: НМИУ, 2012 й. 40 б.

2. Ўзбекистон Республикаси биринчи Президентининг Карори “Соғлом бола йили”
Давлат дастури тугрисида. ПК-2133-сон, 2014 йил 19 февраль.
3. Ўзбекистон Республикаси биринчи Президентининг Карори. «Баркамол авлод йили»
Давлат дастури тугрисида. 2010 йил 27 январь.
4. 2014 йил юкори усиш суръатлари билан ривожланиш, барча мавжуд имкониятларни сафарбар этиш, узини окдаган ислохотлар стратегиясини изчил давом эттириш йили булади: Т: Ўзбекистон, 2014.-30 бет.
5. Биринчи Президент Ислон Каримовнинг “Ўрта асрлар Шарк апломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривождаги роли ва ахамияти” мавзусидаги хал каро конференциянинг очилиш маросимидаги нутки // Халк сузи 2014 йил 16 май
6. Ўзбекистон Республикаси биринчи Президенти И.А.Каримовнинг 2012 йилнинг асосий яқунлари ва 2013 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иктисодий ривожлантиришнинг устувор йуналишларига баги шлан гаи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг мажписидаги “Бош максадимиз — кенг куламли ислохотлар ва модернизация йулини катъият билан давом эттириш” мавзусидаги маърузасини урганиш буйича укув кулланма. - Т. НМИУ.-2013.-374 бет.
10. Гловели Г.Д. История экономических учений 3-е изданием.:
Издательство “Юрайт”, 2011- 742 с
11. Морис Алле. Глобализация. Разрушение условий занятости и экономического роста. Эмпирическая очевидность. — М.: ТЭИС, 2003. 314 с.
12. Фридмен М. Основы монетаризма. - М.: ТЭИС, 2003. - 175 с.
13. История экономических учений. Учебное пособие/Под ред.
В.Автономова, О.Анапина и Н.Макашевой. М.: Инфра-М, 2003. — 784 с.

Интернет сайты:

1. www.stat.uz.
2. www.eov.uz.
3. www.norma.uz.
4. www.minfin.uz.
5. www.wto.uz.
6. www.imf.uz.
7. www.economy.uz.